

Tadeusz Bolduan

Uwagi do programu Zrzeszenia Kaszubskiego (1963)

Acta Cassubiana 14, 253-255

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tadeusz Bolduan

Uwagi do programu Zrzeszenia Kaszubskiego (1963)

Program Zrzeszenia Kaszubskiego trzeba tak opracować, aby zawierał on:

- I. Ocenę ruchu kaszubsko-pomorskiego w przeszłości.
- II. Ocenę ruchu kaszubsko-pomorskiego w latach 1945–1962.
- III. Założenia programowe do aktualnej realizacji.
- IV. Założenia organizacyjne.

I. Ruch kaszubsko-pomorski ukształtował się na gruncie politycznym w określonej sytuacji (zabór pruski), a następnie przekształcił się w regionalizmy (kaszubski, kociewski) o wyraźnym charakterze społeczno-kulturalnym. Okres zaborów zaciążył jednak na tych regionalizmach, czego wyrazem było m.in. lansowanie mowy kaszubskiej do rangi języka literackiego. Kompleks niższości wpa-
janej Pomorzanom przez zaborcę i pogłębianej w latach międzywojennych spowodował nawrót do politycznego samookreślenia się Pomorzan. Tak więc regionalizmy pomorskie, a szczególnie kaszubski, przekształciły się w latach międzywojennych ponownie w ruchy polityczne, nie tracąc jednak zasadniczej działalności kulturalnej.

Zastanawiające jest, w jakim stopniu ruch pomorski posilkował sprawę narodową na Pomorzu, a w jakim stopniu ją hamował, chociażby podświadomie. Błędne koło integracji w okresie międzywojennym. Lata II wojny światowej. Ruch pomorski pozostaje w całej rozciągłości ruchem politycznym, co znajduje wyraz w nienawistnym stosunku do okupanta, w działalności pomorskiego ruchu oporu.

Zadania ruchu pomorskiego po II wojnie światowej. Celowość jego istnienia w latach 1945–1947, charakter i sytuacja, w jakiej on się rozwijał.

Ocena dotychczasowej działalności Zrzeszenia Kaszubskiego (1956–1962). Rola ruchu pomorskiego w integracji społeczeństwa na Pomorzu.

Ocena kadrowa Zrzeszenia Kaszubskiego i potrzeba dostosowania programu do aktualnej sytuacji ogólnej Zrzeszenia.

II. Uwagi do założeń programowych

Zrzeszenie Kaszubskie po roku 1960 podupadało i od tego czasu nie przejawia działalności. Istnieje tylko formalnie. Zaprzepaszczenie (przyczyny) własnego dorobku przez doprowadzenie do stagnacji poszczególnych ogniw, stawia Zrzeszenie wobec konieczności zmiany swego programu praktycznego.

1. Zrzeszenie musi ocenić swoją sytuację kadrową, osobno w poszczególnych powiatach (oddziałach) i do kadr dostosować program. Już teraz wiadomo, że ten program w zakresie form pracy i podejmowanych inicjatyw powinien być raczej minimalny.
2. Ludzie, którzy nie podolali obowiązkom lub z różnych przyczyn nie mogą albo nie chcą pracować na kierowniczych stanowiskach w Zrzeszeniu, powinni odejść bez względu na zasługi.
3. Tam, gdzie to jest możliwe, stanowiska powinni objąć młodzi działacze, ale obeznani już z problemami ruchu kaszubsko-pomorskiego.
4. Zakres pracy Zrzeszenia trzeba ograniczyć. Zrzeszenie nie może ani posilkować, ani wyręczać aparatu administracyjnego.
5. Głównym zadaniem Zrzeszenia jest praca wokół zagadnień ściśle kaszubskich i opiera się na zasadach „miłośników” i „inspiratorów”.
6. Podstawą działania Zrzeszenia, w miejsce dotychczasowych kół, są: kluby, koła zainteresowań, zespoły i komisje. Np. klub ekonomistów, koło bibliofilów, klub miłośników Słowińców, koło przyjaciół Kartuz, zespół do opracowania historii ruchu oporu itp. Wszystkie te placówki, tworzone wg zainteresowań czy [pasji] członków, mogą być nieliczne, początkowo nawet liczące od 3 członków. Posiadają one uprawnienia dotychczasowych kół i podlegają zarządom oddziałów lub bezpośrednio Zarządowi Głównemu.
7. Członkowie kół, klubów itp. otrzymują legitymacje Zrzeszenia i wykupują wkładki. W ten sposób można będzie tworzyć absolutnie nową ewidencję członków Zrzeszenia.
- 8.²¹ Zrzeszenie rozbuduje swoją działalność w kierunkach:
 - a) pracy w klubach, kołach itp.,
 - b) organizowaniu spotkań towarzyskich,
 - c) – // – wycieczek poznawczych,
 - d) – // – akcji wydawniczej,
 - e) – // – akcji odczytowej.

²¹ W oryginale jest ponownie 7!

9. W kręgu zainteresowań Zrzeszenia pozostają sprawy:
 - a) literackie i wydawnicze,
 - b) historia, etnografia (i w ogóle tzw. przeszłość),
 - c) redakcja Biuletynu (trzeba powołać komitet redakcyjny nawet wtedy, jeśli Biuletyn będzie się ukazywał od przypadku do przypadku),
 - d) kultura w najszerszym pojęciu,
 - e) oświata (wg możliwości),
 - f) problematyka społeczna (działalność i publicystyczna i odczytowa),
 - g) problematyka gospodarcza (wg potrzeb i zainteresowań).
10. Należy rozbudować pracę z młodzieżą, znajdując najpierw odpowiednie jej formy.

III. Wskazówki organizacyjne

1. Spowodować, aby sprawnie przeprowadzić przygotowanie Zjazdu Zrzeszenia w początkach listopada br.
2. Do tego czasu prezes powinien scedować właściwie kierownictwo ZK wiceprezesowi, a sam reprezentować Zrzeszenie na zewnątrz, wg wskazówek Prezydium. Dotychczasowa praktyka wykazała, że prezes nie potrafi organizacyjnie i programowo poprowadzić Zrzeszenie.
3. Doprowadzić do prawidłowego składu Prezydium i Zarząd Główny, oczyścić te instancje z ludzi niemających legalnego tytułu uczestniczenia w ich pracach.
4. Ustosunkować się i załatwić wszelkie rezygnacje członków Prezydium i Zarządu Głównego.
5. Skończyć ze zwoływaniem posiedzeń Prezydium i ZG w niepełnym składzie, wg uznania prezesa.
6. Dokonać przemyślanego podziału obowiązków między członków Prezydium i zażądać od nich planów pracy.
7. Wrócić do tradycji redagowania komunikatów i informacji dla oddziałów.
8. Zlecić opracowanie historii – kroniki Zrzeszenia Kaszubskiego, aby była ona gotowa na II zjazd.
9. Skompletować akta Zrzeszenia, aby nie wały się one w prywatnych mieszkaniach.

14 VI 1963